

Ulrik Westman
Tel: 010-698 11 95
ulrik.westman@naturvardsverket.se

ÅRSRAPPORT
2021-04-30

Ärendenr:
NV-02047-21

Årsrapport för Naturvårdsverkets utvecklingssamarbete 2020

Sammanfattning	3
Development cooperation at the Swedish Environmental Protection Agency 2020 – Summary	4
1. Bakgrund	6
2. Omfattning av Naturvårdsverkets internationella samarbetsprojekt finansierat av Sida	7
3. Resultat av Naturvårdsverkets utvecklingssamarbete 2020	8
3.1. Albanien.....	8
3.2. Bosnien och Hercegovina.....	8
3.3. Regionalt projekt i Västra Balkan	9
3.4. Globala Programmet – Environmental Governance Programme	9
3.5. Globalt program – Stärkta institutioner för ett hållbart klimat.....	10
3.6. Kosovo	10
3.7. Nordmakedonien.....	11
3.8. Palestinasamarbetet	11
3.9. Serbien.....	11
3.10. Tanzania	11
3.11. Internationellt utbildningsprogram (ITP).....	12
4. Tematiska frågor	13
4.1. Systemtänk och integrerat arbetssätt - miljö, mänskliga rättigheter och konflikt.....	13
4.2. Jämställdhet.....	14
5. Kommunikation	16
6. Redovisning av erfarenheter, lärdomar och riskhantering	17
6.1. Erfarenheter och lärdomar angående arbetet med EU-tillnärmning	17

6.2.	<i>Erfarenheter och lärdomar från ett resfritt och digitalt arbetsätt under coronapandemin</i>	18
6.3.	<i>Erfarenheter och lärdomar från hur projektarbetet förändrats och anpassats under coronapandemin</i>	19
6.4.	<i>Erfarenheter och lärdomar från implementering av nya projekt och samarbeten under coronapandemin</i>	19
7.	Interna förutsättningar	20
8.	Externa förutsättningar	21
9.	Utblick för 2021	22
9.1.	<i>Utmaningar för 2021</i>	22
10.	Resultat av övrigt internationellt samarbete 2020	24
10.1.	<i>Naturvårdsverkets bidrag till Sveriges politik för global utveckling</i>	24
10.2.	<i>Långsiktigt miljö- och klimatsamarbete med strategiskt viktiga länder</i>	24
10.3.	<i>Brasilien</i>	25
10.4.	<i>Indien</i>	25
10.5.	<i>Kina</i>	26
10.6.	<i>Ryssland</i>	26
10.7.	<i>Sydafrika</i>	26
10.8.	<i>Ungern</i>	27
10.9.	<i>USA</i>	27
10.10.	<i>Arktiska rådet</i>	27
10.11.	<i>Barentsrådets miljöarbetsgrupp</i>	28
10.12.	<i>Nordiska ministerrådet</i>	28
10.13.	<i>FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE)</i>	29
10.14.	<i>Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)</i>	29
10.15.	<i>Internationella besök till Naturvårdsverket</i>	29

Sammanfattning

Ett av Naturvårdsverkets främsta uppdrag är att arbeta för att generationsmålet som är beslutat av riksdagen ska nås, nämligen ”att lämna över ett samhälle till kommande generationer där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser”. Det medför ett ambitiöst arbete i Sverige, EU och internationellt.

Denna årsrapport syftar till att presentera en sammanfattad redovisning av resultaten från Naturvårdsverkets utvecklingssamarbeten för verksamhetsåret 2020. Rapporten avser i huvudsak verksamhet finansierad av Sida och utgör en sammanfattning av de separata årsrapporterna som enligt särskilda överenskommelser mellan Sida och Naturvårdsverket tagits fram för de olika insatserna. I rapporten presenteras dessutom samarbetsområden och aktiviteter inom Naturvårdsverkets övriga internationella samarbeten.

I utvecklingssamarbetet bidrar Naturvårdsverket till att utveckla effektiva miljöförvaltningar baserade på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer för ömsesidig strategisk nytta så att till exempel åtaganden i internationella miljökonventioner och Agenda 2030 kan uppfyllas. Arbetet sker i projektform under beslutade tidsperioder och i enlighet med regeringens resultatstrategier.

I samarbete med Sida har vi under 2020 arbetat med förberedelse, genomförande och avslut av bilaterala miljöprojekt i Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Nordmakedonien, Palestina, Serbien och Tanzania. Dessa samarbetsprojekt fokuserar bland annat på EU-tillnärmning, naturskydd, miljölagstiftning, jämställdhet, hållbar gruvdrift, miljöinformation, vatten och klimat. Vi har även fortsatt arbetet i ett bredare globalt program i samverkan med bl.a. FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och FN:s miljöprogram (UNEP), som 2020 inledde en ny programfas. Programmet fokuserar dels på miljöledning inom FN-systemet, dels att arbeta integrerat med miljö och mänskliga rättigheter inom gruvsektorn i tio utvecklingsländer. Vi har även fortsatt implementeringen av Naturvårdsverkets andra globala program där fokus ligger på kapacitetsutveckling inom klimat och hållbar stadsutveckling som ett sätt att bidra till implementeringen av hållbarhetsmålen och Parisavtalet. Vidare inleddes arbetet med att starta upp ett nytt regionalt projekt i Västra Balkan med fokus på förbättrad luftkvalitet i regionen. Resultat från Naturvårdsverkets utvecklingssamarbete presenteras mer i detalj i kapitel 3.

I andra bilaterala projekt finansierade av Miljödepartementet av anslaget för internationellt miljösamarbete tillsammans med Miljödepartementet har vi valt att fokusera på områden som har stor relevans för svenskt och globalt miljö- och klimatarbete. Där ligger fokus för närvarande på framförallt Brasilien, Indien, Kina, Ryssland, Sydafrika och USA. Vi har även ett samarbetsprojekt med Ungern som är finansierat av EU. Detta arbete beskrivs i kapitel 10.

I våra multilaterala samarbeten bidrar vi med underlag och expertkunskap för att utveckla det internationella miljö- och klimatarbetet. Det sker inom exempelvis Arktiska rådet, Barentsrådet, Nordiska ministerrådet, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Naturvårdsverkets multilaterala arbete beskrivs i kapitel 10.

Development cooperation at the Swedish Environmental Protection Agency 2020 – Summary

One of the most important tasks for the Swedish Environmental Protection Agency (SEPA) is to contribute to the “generation goal” decided by the Swedish parliament – “to hand over to the next generation a society in which the major environmental problems in Sweden have been solved, without increasing environmental and health problems outside Sweden’s borders”. For us, this means that we work with high ambitions in forwarding the environmental agenda in Sweden, EU and internationally.

This annual report provides an overview of the results from development cooperation carried out by SEPA and our partners in 2020. The report pertains to the Sida-financed activities and comprises a summary of the separate annual reports compiled according to the agreements between Sida and SEPA for our different projects. The report also presents other collaborations and activities within the scope of the international cooperation at SEPA.

SEPA contributes to the development of a more effective and efficient environmental governance based on human rights, democracy and rule of law. This development is of mutual strategic benefit within the framework of development cooperation, which improves our capability to fulfil obligations in international environmental conventions and the 2030 Agenda. Our work is carried out through projects in compliance with strategies from the government.

In our development cooperation 2020, financed by Sida, we have worked on preparation, implementation and finalization of projects in Albania, Bosnia and Hercegovina, Kosovo, North Macedonia, Palestine, Serbia and Tanzania. The projects focus on accession to the EU, environmental protection, water, environmental law, environmental data, gender equality, climate and sustainable mining, among other things. Furthermore, we have continued working in a multi-partner global program together with among others United Nations Development Programme (UNDP) and United Nations Environmental Programme (UNEP). The programme has started a new phase during 2020, and focuses on Environmental management systems in the UN system and on the nexus between environment and human rights in the governance of the mining sector in ten countries. We have also continued working with our other global program targeting climate and sustainable urban development through capacity building as a way of accelerating the implementation of SDG’s as well as the Paris Agreement. During 2020 we have also started a new regional project in the Western Balkans focusing on improving air quality. Results from SEPA’s development cooperation, which is also the focus for this report, is found in Chapter 3.

For our environmental bilateral project portfolio financed by the grant International environmental cooperation from the Ministry of Environment, SEPA is working in areas with high relevance for both Swedish and global work concerning environment and climate. Current focus countries are Brazil, India, China, Russia, South Africa and USA. We are also working on a project in Hungary financed by the EU. This work is described in Chapter 10 of this report.

Within our multilateral cooperation we contribute with expert knowledge and policy recommendations with the purpose of developing international work concerning environment and climate. This line of work takes place in the Arctic Council, the Barents Euro-Arctic Council, the Nordic Council of Ministers and the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). This is described in Chapter 10 of this report.

1. Bakgrund

Naturvårdsverket har en central roll i miljöarbetet och ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av miljöpolitiken. Vi ska främja en hållbar utveckling och verka för att generationsmålet för miljöarbetet och miljökvalitetsmålen som riksdagen fastställt nås och vid behov föreslå åtgärder för miljöarbetets utveckling.

Sveriges och Naturvårdsverkets långa erfarenhet och kompetens inom miljöförvaltning och styrning ger goda förutsättningar att delta i internationellt utvecklingsarbete. Vi bidrar genom Naturvårdsverkets roll som central statlig miljömyndighet ger legitimitet och särskilda förutsättningar för ett förtroendefullt, öppet, långsiktigt internationellt miljösamarbete. Våra erfarenheter, kontaktnät och unika kompetens ger en helhetssyn på utvecklingen, genomförandet och styrningen av miljöpolitiken.

Naturvårdsverket ska delta i det internationella miljöarbete som regeringen bedriver. I det arbetet ska Naturvårdsverket särskilt bidra till Sveriges politik för global utveckling, genomförande av politiken och bedriva bilateralt samarbete. Naturvårdsverkets internationella samarbeten har som mål att bidra till att minska andra länders miljöpåverkan som också leder till att generationsmålet, miljökvalitetsmålen, Agenda 2030 och åtaganden i miljökonventioner kan nås, och att utveckla effektiva miljöförvaltningar. Vi arbetar med frågor som klimat och luft, samhälle och kretslopp, biologisk mångfald och miljödata.

Utvecklingsarbetet (biståndet) har som målsättning att bidra till minskad fattigdom, ökad demokratisering och en hållbar utveckling i andra länder. Biståndet syftar till att stimulera en långsiktig utveckling som ökar människors möjlighet att försörja sig.

Naturvårdsverkets bilaterala samarbeten syftar till att utveckla effektiva miljöförvaltningar i samarbetsländerna. Genom utvecklingsprojekt bidrar samarbetet till att bygga upp och stärka kapaciteten för ett proaktivt och effektivt miljöarbete i andra länder, baserat på principer för rättsstaten och mänskliga rättigheter. Naturvårdsverkets multilaterala samarbete handlar i stor utsträckning om att bidra med kapacitetsutveckling av miljötjänstepersoner eller expertis och underlag till internationella förhandlingar för att utveckla det internationella miljöarbetet. Naturvårdsverkets multi- och bilaterala samarbeten består av utvecklingsarbete finansierat av Sida, miljösamarbete finansierat av Miljödepartementet och ett projekt i Ungern finansierat av EU.

Hållbar utveckling handlar inte bara om en god miljö, utan växer fram i samspelet mellan ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Det kan till exempel betyda att ekonomisk tillväxt inte får ske till priset av ett segregerat och ojämnt samhälle och en förstörd miljö. Det kan också betyda att ett förbättrat miljötillstånd får goda effekter på fattigdomsbekämpning, inte minst för utsatta och sårbara grupper som är direkt beroende av fungerande och friska ekosystem för sitt livsuppehälle. Kvinnor påverkas av miljöförändringar i långt större utsträckning än män, samtidigt har de inte lika stora möjligheter till inflytande i beslutsprocesser. Därför arbetar vi genom olika sektorer för att på ett systemintegrerat sätt identifiera och angripa problemen.

2. Omfattning av Naturvårdsverkets internationella samarbetsprojekt finansierat av Sida

Naturvårdsverkets internationella insatser under 2020 som finansieras av Sida redovisas nedan i tabell 1.

Land/program	Titel på insats	Beslutad budget totalt, tkr i SEK	Finansiell redovisning ² 020, tkr i SEK	Avslut
Finansiering utvecklingsarbete (totalt Sida), tkr i SEK		248 263	45 536	
Albanien	Supporting Albanian Negotiations in Environment, Chapter 27 (SANE27)	20 054	4 873	2021-04-30
Bosnien och Hercegovina	Supporting Albanian Negotiations in Environment, Chapter 27 (SANE27)	38 377	10 179	2021-12-31
Globala programmet – Environmental Governance Programme	Global programme – Environmental Governance Programme for Sustainable Natural Resource Management	88 000	15 813	2023-12-31
Globalt program – Stärkta institutioner för ett hållbart klimat	Strengthening Institutions for a Sustainable Climate	45 600	3 718	2023-03-31
Kosovo	Support to Kosovo Environmental Protection Agency and Ministry of Environment and Spatial Planning	3 000	1 259	2020-08-31
Kosovo	Environmental Capacity Building on Data use in Kosovo	9 000	10	2023-12-31
Nordmakedonien	Supporting North Macedonia in EU accession in the Environmental Field (SMEF)	11 265	3 463	2021-12-31
Palestina	Palestinian Environment Quality Authority capacity building on the Climate and Basel conventions	5 067	654	2022-09-30
Serbien	Preparations for negotiations related to Serbia's EU accession process, Phase 3, Environment Accession Project 3 (ENVAP3)	28 000	4 314	2022-04-30
Tanzania	Enhancing National Capacity for Implementation of the Environmental Management Act in Tanzania	3 500	231	2022-06-30
Västra Balkan	Develop an environmental programme focusing on air quality for the Western Balkans	2 000	1 254	2021-05-31

3. Resultat av Naturvårdsverkets utvecklingssamarbete 2020

Naturvårdsverkets bilaterala samarbeten består av utvecklingssamarbete, finansierat av Sida, och miljösamarbete finansierat av Miljödepartementet. Vi har även ett samarbete med Ungern som är finansierat av EU. Arbetet sker i projektform under beslutade tidsperioder och i enlighet med regeringens resultatstrategier.

Under 2020 har vi arbetat i projekt med Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Nordmakedonien, Palestina, Serbien och Tanzania. Vi har även påbörjat design av ett regionalt projekt i Västra Balkan. Projekten i dessa länder innefattar områden som luftkvalitet, EU-tillnärmning, naturskydd, miljölagstiftning, jämställdhet, hållbar gruvdrift, miljöinformation, vatten och klimat. Vi har även fortsatt arbetet i våra två globala program, ett som handlar om integrering av mänskliga rättigheter och miljö i gruvsektorn i tio utvecklingsländer samt miljöledning i FN-systemet, och ett om klimat och hållbara städer relaterat till kapacitetsutveckling. Det förstnämnda programmet har under 2020 uppstartat en ny fas med uppdaterade målsättningar.

3.1. Albanien

Naturvårdsverket har bistått Albaniens miljöministerium vad gäller EU-tillnärmningsprocessen på miljöområdet från 2017 till 2021. Ministeriet har genom detta arbete blivit synligare som ledare och koordinator för miljöområdet. Under året har Naturvårdsverket bland annat bistått miljöministeriet att ta fram tematiska åtgärdsplaner för att Albanien ska leva upp till EU:s direktiv på miljöområdet. Vi har också stöttat hanteringen av IPA3 –processen, där Albanien söker medel från EU för sin EU-tillnärmning.

3.2. Bosnien och Hercegovina

I Bosnien och Hercegovina bistår Naturvårdsverket med att hantera och kvalitetssäkra luftkvalitetsdata i syfte att på sikt genomföra åtgärder för att förbättra luftkvaliteten i landet, som av WHO klassas som en av de värsta. Insatser inom projektet, som löper 2019-2022, har påbörjats för att skapa ett referenslaboratorium för kvalitetssäkring av mätvärden. Vidare har vi genomfört kommunikationsinsatser om de negativa effekterna av dålig luftkvalitet. Under 2020 har Naturvårdsverket tillsammans med European Environment Agency (EEA) bidragit till framtagandet av styrdokument för kvalitetssäkring, samt färdigställt Raven-systemet som möjliggör inrapportering av luftkvalitetsdata till EU. Projektet slutförde och levererade landets första utkast på en Quality Assurance/Quality Control manual med tillhörande utbildning som del av utvecklandet av ett bosniskt referenslaboratorium. IMPAQ projektet genomförde även upphandlingar för fyra mobila mätstationer till landets två hydrometeorologiska institut för att stärka upp Bosniens förmåga att mäta och rapportera luftdata och komplettera landets nätverk för dylik mätning. Under 2020 genomförde projektets utlånade svenska miljöinspektör en genomgång av relevant bosnisk lagstiftning och inspektionsrutiner och sammanställde en åtgärdsplan baserat på svenska erfarenheter till de bosniska inspektoraten. Projektet påbörjade även upphandlandet av fyra nya bosniska miljöinspektörer för att stärka landets kapacitet på den fronten. Dessa fullbordas tidigt 2021. Projektet har även bidragit till en nationell informationskampanj med fokus på

luftföroreningar och hälsa samt tillsett att uppdateringar om luftföroreningar rapporteras i bosnisk media, radio och tv.

3.3. *Regionalt projekt i Västra Balkan*

Sida uppmuntrade Naturvårdsverket att ansöka om bidrag för att utveckla ett programförslag för Västra Balkan (Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien) som ska inkludera samarbete med FN:s barnfond (UNICEF) om luftkvalitet. Ett avtal skrevs under den i maj 2020 för ett projekt att leverera i april 2021. Projektets övergripande mål är att skapa förutsättningar för att under ett regionalt program utveckla en regional plattform för förbättrat miljösamarbete mellan de olika aktörerna i Västra Balkan och att ta fram ett regionalt programförslag tillsammans med UNICEF för förbättrad luftkvalitet för barn och ungas hälsa.

Förutom arbete internt på Naturvårdsverket har virtuella besök till länderna genomförts. Naturvårdsverket har för varje land under 2-3 dagar haft flera möten med ministerier, myndigheter, kommunförbund, EU delegationer, frivilligorganisationer, regionala nätverk och universitet för att samla in information kring arbetet med luftkvalitet samt vad som skulle kunna utgöra ett mervärde för ett regionalt program. I projektet ingår det att utveckla en del av programmet i samarbete med UNICEF. Därför har en stor del av tiden lagts på samtal med UNICEF:s regionkontor i Genève samt dess landskontor i regionen.

3.4. *Globala Programmet – Environmental Governance Programme*

Globala programmet för en hållbar förvaltning av naturresurser 2020-2023, eller Environmental Governance Programme (EGP), är en fortsättning av det tidigare programmet som lanserades 2014 av Naturvårdsverket i samarbete med bland annat FN:s utvecklingsprogram (UNDP) och FN:s miljöprogram (UNEP). Globala programmet integrerar miljö, mänskliga rättigheter och andra sektorer för att påverka drivkrafterna till miljöförstöring, konflikt, ojämlikhet, utanförskap och fattigdom.

En del av programmet genomförs tillsammans med UNDP, med fokus på att integrera mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i förvaltningen av gruvsektorn. Aktiviteterna genomförs i tio pilotländer: Mongoliet, Kirgizistan, Liberia, Namibia, Kenya, Zambia, Peru, Colombia, Argentina och Ecuador, samt på global nivå. I Mongoliet arbetar exempelvis programmet med att engagera lokalbefolkningen i miljöövervakning av gruvområden i samarbete med både gruvbolagen och de lokala miljömyndigheterna, och undersöker hur detta kan bidra till både ökad delaktighet och transparens. En fyra veckor lång storskalig, öppen och nätbaserad kurs (s.k. MOOC) med inriktning på jämställdhet i gruvförvaltning utvecklades och genomfördes i samarbete med Intergovernmental Forum for Mining, Minerals, Metals and Sustainable Development (IGF). 1 400 deltagare har utvecklat sina kunskaper i hur jämställdhet kan integreras i gruvförvaltningen.

Naturvårdsverket har tillsammans med UNDP och FN:s volontärprogram (UNV) genomfört en utbildning för 100 studenter från 27 länder med fokus på att skriva om miljö- och mänskliga rättigheter kopplade till gruvsektorn i Colombia, Kenya, Mocambique och Mongoliet. Projektet har bidragit till att

öka ungas kunskap och engagemang i miljöfrågor i programmets samarbetsländer och skapa förutsättningar för unga att inspirera till förändring i linje med FN:s hållbarhetsmål.

FN-systemet är en av världens viktigaste normgivande institutioner. Det är därför av största vikt att FN själva föregår med gott exempel i hållbarhetsfrågorna. I den del av programmet som vi genomför tillsammans med UNEP har ett samarbete inletts som ska bidra till att uppnå mål i FN:s nya hållbarhetsstrategi. Samarbetet syftar till att stärka FN:s systematiska miljöarbete inom tre huvudsakliga arbetsområden: miljöledning, sociala och miljömässiga standards i programverksamheten och hållbarhetsrapportering. En studie av statusen på FN:s interna miljöarbete med fokus på dessa tre områden genomfördes under 2020, och ger en utgångspunkt för det fortsatta arbetet. En anställd på Naturvårdsverket är som tidigare utsänd till UNEP i Genève för att leda Naturvårdsverkets insats.

3.5. *Globalt program – Stärkta institutioner för ett hållbart klimat*

Genom det Sida-finansierade programmet Stärkta institutioner för ett hållbart klimat som pågår 2019–2022, har Naturvårdsverket tillsammans med Boverket, Energimyndigheten, Statistiska centralbyrån, Sveriges lantbruksuniversitet och SMHI fortsatt stödja förändringsprojekt i de deltagande länderna Etiopien, Kenya, Moçambique, Rwanda, Uganda och Zimbabwe. Stödet sker främst inom ramen för förändringsprojekt där fokus ligger på deltagande länders och organisationers kapacitet att samla och analysera relevant klimatdata, göra den tillgänglig och stärka institutionella arrangemang. Huvudsyftet med programmet är att bidra till att utveckla och genomföra nationella åtaganden inom ramen för Parisavtalet rörande utsläppsminskningar, klimatanpassning och hållbar stadsplanering. Till följd av coronapandemin har vi reviderat projektplanerna. 2020 kännetecknades även av att vi har genomfört intressentkartläggningar för att identifiera kapacitetshöjande åtgärder. Vidare har vi arbetat för att bevara engagemang i projekten genom teknisk rådgivning och projektledningsstöd på distans där så varit möjligt, samt av koordinering med andra internationella initiativ såsom NDC-Partnerskapet och Partnerskapet för Transparens i Parisavtalet (PATPA). Inom programmet har också ett reviderat resultatramverk tagits fram samt en metodik för planering och uppföljning.

3.6. *Kosovo*

I mars 2019 skrevs ett avtal under mellan svenska ambassaden i Pristina, Kosovo och Naturvårdsverket i syfte att utveckla ett projektförslag för åren 2020–2024. Under året har olika workshops hållits för att ta fram idéer för ett sådant projekt. Havs- och vattenmyndigheten har med hjälp av Länsstyrelsen i Dalarna och i samarbete med Naturvårdsverket utvecklat idéer till aktiviteter inom området vatten. Kosovos miljömyndighet har deltagit i diskussioner om miljöinformation och förvaltning av nationalparker. Naturvårdsverket har även arrangerat en workshop om klimat och EU tillnärmning vid vilken, förutom Kosovo, även Nordmakedonien och Albanien deltog. Som avslutning hölls ett seminarium där alla förslag diskuterades med berörda. Projektförslaget skickades in till den svenska ambassaden och avtal undertecknades i december för ett nytt projekt. Det nya projektet, Environmental Capacity Building on Data Use in Kosovo som kommer att pågå 2021–2023, har fokus på kommunikation, miljöinformationssystem och metod inom områdena luft, klimat och vatten.

3.7. Nordmakedonien

Naturvårdsverket inledde 2019 ett treårigt projektsamarbete med Nordmakedonien. Samarbetet fokuserar på luftkvalitet, miljö- och naturskydd och EU-tillnärmning. Under 2020 färdigställdes en kartläggning av landets nuvarande övervakningssystem för luftkvalitet i samverkan med SMHI. Investeringar i ett nytt övervakningssystem inleddes baserat på SMHI:s studie och landets behov och avtal tecknades med en leverantör av luftinstrument under året. Tjänstemän från miljö-, polis- och tullsektorn deltog i en digital workshop om artskyddsbrott som Naturvårdsverket arrangerade tillsammans med Jordbruksverket och Polismyndigheten. Arbetet med att etablera en EU-hjelpdesk samt en digital EU-anslutningsutbildning för landets miljöministerium samt yngre miljötjänstemän i Västra Balkan inleddes.

3.8. Palestinasamarbetet

I december 2018 skrevs tre avtal under - ett avtal mellan Naturvårdsverket och Sida, ett mellan Environment Quality Authority (EQA) (den palestinska miljömyndigheten) och Naturvårdsverket samt ett avtal mellan EQA och Sida. Samarbetsprojektet med EQA syftar till att stärka det palestinska miljöhandlingsprogrammet som löper 2018-2021. De två avtal Naturvårdsverket undertecknade 2018 handlar om kapacitetsutveckling inom områdena klimat och gränsöverskridande transporter av farligt avfall. Under året har vi medverkat till en kartläggning av kvinnors representation i Basel-, Rotterdam- och Stockholmskonventionernas arbete och en pilotstudie om jämställdhetsaspekter angående farligt avfall och kemikalier från hushållen. Vi har även stöttat den palestinska miljömyndigheten i dess arbete med att utveckla ett palestinskt MRV-system (Measuring, Reporting and Verification) för att lättare kunna både prioritera åtgärder för minskad klimatpåverkan och ta fram informationsunderlag till beslutsfattare och allmänhet. I övrigt har vi uppmuntrat till digitala lösningar och lagt förslag både inom resultatredovisning och i arbetet om kommunikativa insatser.

3.9. Serbien

I Serbien har Naturvårdsverket genom projektet ENVAP3 som pågår 2016-2022 stärkt förmågan hos Miljöministeriet att formulera sin förhandlingsposition till EU för det kapitel av EU:s lagstiftning som främst rör miljön (kapitel 27). Arbetet har resulterat i att den slutliga förhandlingspositionen överlämnades till EU i januari 2020. Detta uppmärksammades även i serbisk nationell media. Projektet har under året medverkat till öppenhet och ökad tillgång till information kring förhandlingspositionen. Detta har uppnåtts genom att tillhandahålla och revidera nio miljöfaktblad och utveckla ministeriets webbsida för förhandlingsgrupp 27. Projektet har vidare gjort en analys av Serbiens rapporteringskrav gentemot EU och stött genomförandet av rapporteringen. Serbiens kommuner har fått svara på en enkät om huvudsakliga miljöproblem på lokal nivå, hur de prioriterar sin naturvård och vilka utbildningar de skulle behöva. Resultatet kommer användas som underlag till fortsatt samarbete på lokal nivå.

3.10. Tanzania

Samarbetsprojektet med miljödepartementet i Tanzania har fokus på att åstadkomma en mer effektiv miljölagstiftning. Inledande utbyten har skett med

National Environment Management Council (NEMC) och Vice Presidents Office (VPO) kring tillstånds- och tillsynsprocesser och förberedande utbildningar av miljötjänstemän. Under 2020 har projektet fastställt en aktivitetsplan tillsammans med de lokala samarbetsparterna samt deltagit i ett projektutvecklingsmöte lett av VPO. Projektets uppstart har dock försenats avsevärt som ett led av lokala politiska svängningar och med det långsamtgående byråkratiska processer.

3.11. Internationellt utbildningsprogram (ITP)

Under 2018–2024 anordnar Sveriges geologiska undersökning tillsammans med Luleå tekniska universitet och Naturvårdsverket tio utbildningar angående hantering av vatten och avfall från gruvor. Utbildningen genomförs med projektarbeten i deltagarnas länder och är öppen för deltagare från låg- och mellan-inkomstländer med en växande eller etablerad gruvindustri. Normalt bidrar Naturvårdsverket med kunskap inom tillståndsgivning, tillsyn, biologisk mångfald samt ekosystemtjänster för miljötjänstemän från Kenya, Tanzania, Etiopien och Zambia. Under 2020 har utbildningstillfällena i Sverige ställts in på grund av coronapandemin och förändringsprojekten som deltagarna bedriver har fått revideras.

4. Tematiska frågor

Naturvårdsverkets myndighetskompetens fokuserar på förvaltning och styrning angående klimat och luft, biologisk mångfald och ekosystemtjänster, mark och förorenade områden, kretslopp och avfall samt miljöövervakning och miljöforskning. Naturvårdsverket ska dessutom vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet och samordna miljömålsuppföljningen. I våra internationella samarbeten försöker vi till så stor utsträckning som möjligt tillvarata dessa kompetenser samt vad det innebär att vara en nationell förvaltningsmyndighet på miljö- och klimatområdet och vara del i ett erfarenhetsutbyte och ett gemensamt lärande med våra partners.

Naturvårdsverkets olika samarbetsprojekt inkluderar ofta tematiska frågor som demokrati, mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet och konflikt. De problem vi bidrar till att lösa är inte sällan av komplex karaktär som tillhör en rad olika sektorer, varför det är viktigt att även vårt arbetssätt är integrerat genom flera sektorer.

4.1. *Systemtänk och integrerat arbetssätt - miljö, mänskliga rättigheter och konflikt*

Naturvårdsverkets olika samarbetsprojekt inkluderar ofta tematiska frågor som demokrati, mänskliga rättigheter inklusive jämställdhet och konflikt. En hälsosam miljö och mänskliga rättigheter är ömsesidigt beroende av varandra på så vis att en hälsosam miljö är en förutsättning för åtnjutandet av många mänskliga rättigheter. Exempel på dessa är hälsa, mat, vatten, utbildning, adekvat boende, kultur, utveckling och inte minst barns rättigheter. Samtidigt är utövandet av många mänskliga rättigheter, till exempel rätt till information, deltagande och rättvisa, åsikts- och yttrandefrihet, förenings- och mötesfrihet och förbud mot diskriminering, helt nödvändiga för att skydda miljön. Genom att stärka mänskliga rättigheter och demokratiska strukturer och processer inom miljöförvaltningen stärks också demokratins omfattning och räckvidd i samhället.

Globala trender som ökad konsumtion, miljöförstöring och klimatförändringar sätter ohållbart hög press på tillgänglighet och användbarhet av naturresurser som land, vatten och ekosystemtjänster. När regeringar, statliga och lokala offentliga organ fallerar i sitt ledarskap och förvaltning av naturresurser riskerar detta att vara en bidragande faktor till väpnade konflikter, att fördjupa pågående konflikter och/eller leda till ökad migration. Utmaningarna associerade med att förebygga, hantera och lösa konflikter över naturresurser kan väl komma att definiera global fred och säkerhet under 2000-talet.

En integrerad analys av de sektorer och aktörer som påverkar gruvförvaltningen utgjorde en utgångspunkt för formuleringen av Naturvårdsverkets samarbete med UNDP inom Globala Programmet för hållbar förvaltning av naturresurser (EGP). Systemanalysen visade att miljöförvaltningen i högre grad behöver integrera och genomföra principer för rättsstaten och mänskliga rättigheter. I detta ingår att stärka miljöförvaltningens såväl som andra berörda aktörers förmåga att interagera, samverka och samarbeta för att stärka kapaciteten på samhällsnivå för att driva miljö- och utvecklingsagendan framåt. Programmet har därför under 2020, det första implementeringsåret av den andra fasen, etablerat samarbete och samverkan mellan berörda ministerier, myndigheter och

andra aktörer som arbetar med miljö och mänskliga rättigheter i de sju nya länder där programmet startat upp under 2020, och förstärkt samarbetet i de tre länder som fortsätter från förra fasen.

Colombia är ett av EGP-länderna med ett fortsatt starkt konfliktperspektiv. Under 2020 har trettio tjänstemän från Colombias myndighet för miljölicensiering (National Authority of Environmental Licenses, ANLA) genomfört virtuella utbildningar kring sociala och miljömässiga risker kopplade till konflikt. Deltagarna fick vid utbildningen identifiera kompetensbrister och brister i institutionell kapacitet. I kontexten för gruvförvaltning har coronapandemin tydligt visat på nödvändigheten att arbeta integrerat med olika intressentgrupper för att stärka de sociala och miljömässiga dimensionerna samt kring mänskliga rättigheter, för att motverka uppkomsten av konflikt. De bidrar även till bättre förutsättningar för de fattigaste. Pandemin har lett till att skyddsneten minskat till förmån för ekonomiska prioriteringar och försörjningsmöjligheter har påverkats.

4.2. Jämställdhet

I den feministiska utrikespolitiken som lanserats av den sittande regeringen är jämställdhet en nyckelfråga som bland annat skall genomsyra utvecklingspolitiken. Politiken betonar att jämställdhet är en förutsättning för långsiktig demokratisk utveckling och för en rättvis och hållbar global utveckling. På Naturvårdsverket är jämställdhet en prioriterad fråga som ska genomsyra hela myndighetens verksamhet internt samt det arbete som Naturvårdsverket bedriver externt. För att kunna arbeta utifrån ett jämställdhetsperspektiv som ska genomsyra alla delar i våra internationella samarbetsprojekt krävs det att det interna jämställdhetsarbetet fungerar. Detta dels för att Sverige ska föregå med gott exempel, dels för att ett internt jämställdhetsperspektiv är en förutsättning för att kunna bedriva jämställdhetsarbete externt.

Kopplingarna mellan miljö och jämställdhet är tydliga. Eftersom män och kvinnor har olika roller i familjen, i samhället och på arbetsplatsen har de sannolikt olika attityder, prioriteringar, och makt när det handlar om miljöfrågor. Män och kvinnor interagerar också på olika sätt med miljön vilket innebär att de har olika möjligheter och förutsättningar att skydda miljön. Vidare påverkas kvinnor i långt större utsträckning av miljöförändringar än män, då de är överrepresenterade bland fattiga och resurssvaga. Samtidigt har kvinnor inte lika stora möjligheter till inflytande i beslutsprocesser, och har därmed inte lika stor makt att påverka sin egen tillvaro. Naturvårdsverket arbetar därför aktivt med jämställdhet i de internationella projekt vi verkar. Vårt jämställdhetsarbete bidrar till att nå Sveriges miljömål och Agenda 2030. Nedan följer några exempel på jämställdhetsarbete i Naturvårdsverkets samarbetsprogram- och projekt.

Globala programmet för hållbar förvaltning av naturresurser har ett jämställdhetsperspektiv som genomsyrar hela programmet. Programmet utgår från att det är helt nödvändigt att stärka kvinnors roll som förändringsaktörer för att nå våra miljömål och en hållbar utveckling. 2020 startades en ny fas med större fokus på kvinnors och flickors rättigheter och vikt som förändringsaktörer. Programmet verkar för ökat deltagande för kvinnor och flickor i beslutsfattandeprocesser inom gruvförvaltning i programländerna och därmed

ökad påverkan för sin tillvaro. Vidare har programmet under 2020 genomfört en omfattande onlinekurs (MOOC) om jämställdhet i gruvförvaltning där 1 400 personer deltog. Onlinekursen kommer att genomföras på nytt under 2021 både på engelska och spanska.

Naturvårdsverket kunde 2018 avropa Sidas ramavtal angående jämställdhetsexperter (gender helpdesk). Det har möjliggjort att vi i samarbeten med bl.a. Palestina kunnat stärka upp gender-dimensionen av våra projekt. I samarbetet med den palestinska miljömyndigheten EQA har vi fortsatt arbetet med att med hjälp av Sidas gender helpdesk för att integrera jämställdhet i den del av projektet som handlar om att stötta Palestinas implementering av Baselkonventionen. Under året har arbetet med att etablera en baslinje för genderaspekter i Palestinas arbete i Basel, Rotterdam och Stockholm enligt etablerade internationella metoder nästan slutförts. Med hjälp av en underkonsult till Sidas gender helpdesk har könsspecifika data tagits fram och sammanställts. Arbetet med en handlingsplan för fortsatt arbete är även den nästan klar. Vi hoppas kunna slutföra denna del av jämställdhetsintegrering under våren 2021 för att därefter kunna gå vidare med stöd i implementeringen av handlingsplanen.

I projektet i Nordmakedonien har gender och miljö under 2020 tydligare inkluderats i projektets komponenter, främst vad gäller EU-anslutning och utbildningsinsatser för tjänstemän och yngre professionella i makedonsk statsförvaltning. Dessa utbildningsinsatser ska tydligt inkludera kopplingar mellan jämlikhet och miljö för att öka kunskap och förståelse för hur miljöfrågor och jämställdhet är och behöver vara nära sammanflätade.

5. Kommunikation

Naturvårdsverkets kommunikation syftar till att genom fakta och kunskap göra miljöinformation mer känd samt skapa nytta, delaktighet och förtroende. Vi använder kommunikation som ett verktyg både för att arbeta fram ett resultat och för att sedan leverera resultatet till berörda. Flera av våra internationella projekt har kommunikationsstrategier med syfte att hjälpa till att uppnå samarbetsmålen.

I IMPAQ-projektet i Bosnien och Hercegovina har vi under året haft en informationskampanj kring luftföroreningar och dess påverkan på befolkningens hälsa. Den har fått stor spridning i både sociala- och traditionella medier där både luftkvalitet och hälsa tagits upp liksom projektets leveranser. Luftkvaliteten har börjat presenteras i samband med vädret på flera lokala och nationella radiostationer liksom i TV. Barn och unga har deltagit i aktiviteter som engagerat skolor och föräldrar.

När det gäller att kommunicera om våra aktiviteter och resultat har Naturvårdsverket startat ett Twitterkonto för internationellt miljösamarbete. Via kontot kommuniceras också nationellt arbete i den mån det kan vara givande för våra målgrupper internationellt. Twitterkontot följs av internationella aktörer och partners i områden vi är aktiva och har under första halvåret fått en bra spridning. Flera aktiviteter som främst inkluderar pressrelationer och medieträning har delvis fått skjutas på framtiden på grund av rådande pandemiläge.

En effektiv kommunikationsstrategi baserad på ett inkluderande tillvägagångssätt, inklusive ett könsperspektiv, är viktigt för att uppnå flera av projektets mål, syfte och resultat.

6. Redovisning av erfarenheter, lärdomar och riskhantering

Under denna rubrik sammanfattas några konkreta exempel från olika samarbetsländer där Sida-finansierade projekt har genomförts. De största projektriskerna identifieras och några erfarenheter av våra tillvägagångssätt för att hantera riskerna redovisas. Fokus ligger på erfarenheter från arbete med EU-tillnärmning och förändrade villkor under coronapandemin.

6.1. Erfarenheter och lärdomar angående arbetet med EU-tillnärmning

Naturvårdsverket har under året verkat för att stödja EU-tillnärmning på miljöområdet i framförallt Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo, Nordmakedonien och Serbien.

I Albanien har arbetet med EU tillnärmning fortsatt då detta är kärnan i det pågående samarbetet. Miljöministeriet har utvecklat sitt interna samarbete genom sitt engagemang i projektet. Det är allt flera som inser att samverkan mellan olika aktörer behövs för att förbättra miljöarbetet i enlighet med EU:s riktlinjer.

I Bosnien och Hercegovina (BiH) har Naturvårdsverket fortsatt att implementera de delar av projektet som syftar till att ge landet nödvändig teknisk förmåga och kunskaper som kommer vara nödvändigt för att närma sig EU. Vi har således i dialog med både vår närmsta samarbetspartner Europeiska miljöbyrå (EEA) samt berörda lokala projektpartners tagit nya steg i utvecklandet av rapporteringssystemet Raven samt implementerandet av nationella referenslaboratorier i BiH. Naturvårdsverket har även sökt om att vara faciliterande partner för nödvändig dialog för att kartlägga vilka nationella institutioner BiH som är bäst lämpade att fungera som officiella rapportörer/nationella fokuspunkter av specifik information till EU/EEA. Vidare så har vi på förfrågan varit behjälpliga med att skriva ny såväl som att anpassa befintlig bosnisk lagtext i relevanta juridiska utrymmen kring funktioner för luftkvalitet.

I Nordmakedonien har Naturvårdsverket under 2020 fortsatt kartläggningen av landets behov av stöd kring sin EU-tillnärmningsprocess. På grund av Bulgariens veto mot att inleda förhandlingar med EU-kommissionen har processen stannat upp vilket gjort att stödet för att möta landets behov kan finjusteras. Fortsatta möten har ägt rum med landets miljöministerium och planering för regionala och nationella aktiviteter för att öka kunskapen om EU:s miljökapitel 27 har påbörjats. Aktiviteterna i form av e-utbildning och en EU-hjälpsdesk ska äga rum under 2021 inom ramen för Naturvårdsverkets projekt i landet.

Serbien lämnade in sin förhandlingsposition för miljökapitlet till EU i början av året. Efter det har samarbetet fokuserat på fortsatt anpassning inom miljöområdet. Frågor om ansvar och struktur för prioritering och genomförande av ministeriets arbete inklusive EU-tillnärmning är viktiga för att föra processen vidare i Serbien. Projektet fortsätter att lyfta dessa frågor och verkar för ökad kommunikation till berörda för att förbättra delaktighet och kunskap.

I Kosovo i det projekt som utvecklades och slöts avtal om under 2020 kopplades projektets aktiviteter till relevanta EU direktiv.

6.2. Erfarenheter och lärdomar från ett resfritt och digitalt arbetssätt under coronapandemin

Coronapandemin har gett konsekvenser även för Naturvårdsverket och kommunikation har på flera sätt varit en framgångsfaktor för att få verksamheten att fungera väl. Myndigheten var bland annat snabb i att ställa om mötes- och konferensverksamheten genom olika former och faciliteringsmetoder för digitala möten.

För personal på Naturvårdsverket har arbetssituationen förändrats och anpassats på följande sätt. Sedan pandemin utlöstes har myndigheten uppmanat all personal, som inte haft särskilda anledningar till att arbeta på kontoret, att arbeta hemifrån. Positiva aspekter av hemarbetet har inkluderat vunnen tid på grund av minskade restider, att det är lättare att delta på fler möten eftersom man inte behöver förflytta sig, och att arbetstider blivit mer flexibla, vilket är positivt för vissa men negativt för andra. Vidare har vi blivit vanare vid ett digitalt arbetssätt vilket på längre sikt med stor sannolikhet kommer leda till minskat resande och därmed minskad miljöpåverkan. Negativa aspekter av hemarbete har inkluderat mindre motion och social interaktion vilket påverkar energin och prestandan för medarbetarna, mer arbetsfrånvaro på grund av mer frekvent vård av barn, svårare att utföra vissa arbetsuppgifter, svårare att starta och driva projektaktiviteter och skapa nya samarbeten utan att träffas fysiskt. Dessa negativa aspekter av pandemin har hanterats på olika sätt. Digitala fikor, digital yoga och tipspromenader i naturen, en stor flexibilitet från arbetsgivare, servicestöd för digitala möten och diskussioner kring hur vi kan anpassa våra aktiviteter i våra samarbetsprojekt har bidragit till att vi kunnat anpassa oss till det nya pandemiläget, ibland effektivt och ibland har det visat sig vara svårare.

Samarbetet på Västra Balkan har likt alla andra samarbeten helt ställts om till digitala arbetssätt under året. Hösten 2020 genomfördes en virtuell mission till regionen där alla sex länder besöktes för att kartlägga behov och förutsättningar för samarbete inom ett regionalt program. Möjligheterna att nå ut till fler organisationer och fler delar av regionen förstärks tydligt genom digitala möten, även om viktiga sociala delar faller bort. Projektet i Nordmakedonien har från start haft en tydlig digitaliseringsprägel och bland annat enbart genomfört digitala styrgruppsmöten med mera vilket gjorde projektet resilient mot de förändringar coronapandemin medförde. Samtidigt står länderna i regionen inför olika grad av svårighet att samarbeta digitalt och resfritt. Bredbandsuppkoppling är ibland bristfällig och relevanta tekniska hjälpmedel för resfria möten saknas till stor del. Detta samtidigt som den ökande graden av hemarbete i kombination med stängda skolor och förskolor gör deltagande i digitala möten och aktiviteter i många fall omöjligt när hela familjen ska samsas om en dator eller svag uppkoppling.

Inom Globala programmet för hållbar förvaltning av naturresurser (EGP) har en omställning till ökad användning av digitala arbetsformer skett till följd av coronapandemin, till exempel en digital lärandeaktivitet kring uppföljning som sammanförde 100 deltagare från sammanlagt 15 länder. Det visade sig finnas ett flertal fördelar med att ha sådana evenemang digitalt. Fler kunde delta från olika delar av världen vilket också ledde till minskad miljöpåverkan. Att fortsätta ha digitala årsmöten samt att starta en serie av mindre evenemang om olika tematiska frågor i digital form diskuterades redan under 2020. Digitala arbetssätt

har dock inneburit särskilda utmaningar för arbete där direkt kommunikation med personer i utsatta situationer är nödvändig för att säkerställa att utformningen och resultaten gynnar dem. Se vidare under 6.4

6.3. Erfarenheter och lärdomar från hur projektarbetet förändrats och anpassats under coronapandemin

Ständiga förändringar i länders restriktioner i fråga om utgångsförbud, hemarbete, stängda gränser och begränsningar i barnomsorg och skolor har medfört osäkerhet och i många fall svårigheter att få kontakt med projektdeltagare i de aktuella länderna. Detta har saktat ner takten i projekten och riskerar minska samarbetsparternas prioritering av projekten när miljöfrågan i många länders politik fått stå tillbaka för satsningar på ekonomisk utveckling för att klara försörjningen av befolkningen.

Ett exempel är det Globala programmet för hållbar förvaltning av naturresurser (EGP) där arbetsplan och budget reviderats under året för att återspegla effekterna av coronapandemin. I programdelen med UNDP som fokuserar på gruvdrift har det varit tydligt hur det blivit mer känsligt att arbeta med frågor kring mänskliga rättigheter och miljö, då regeringar ser ett behov av snabb expansion av mineralbrytning för att kompensera pandemins ekonomiska utmaningar. Då EGP fortsatt har en stark ambition att använda en hög grad av deltagande från olika intressenter i aktiviteterna, i synnerhet grupper i utsatta situationer, har det funnits innovativa metoder för att fortsatt nå dessa grupper i avsaknad av fysiska besök, såsom att använda megafonbilar, mobiltelefoner och radio. Inom programdelen som utvecklar FN:s interna miljöarbete fanns från början en komponent för att stärka den virtuella möteskulturen. Detta arbete har fått nya positiva förutsättningar under 2020 genom en ökning av virtuella möten i FN under pandemin.

6.4. Erfarenheter och lärdomar från implementering av nya projekt och samarbeten under coronapandemin

I vårt arbete med att utveckla ett programförslag för Västra Balkan har under 2020 ett antal virtuella besök till länderna genomförts. Naturvårdsverket har för varje land under 2-3 dagar haft flera möten med ministerier, verk, frivilligorganisationer och universitet för att samla in information om vad som skulle kunna utgöra ett mervärde för ett regionalt program. Fördelen med virtuella missioner har varit att vi inte har behövt resa, nackdelen att vi gått miste om information som bara är möjlig vid fysiska möten vilket troligen innebär en sämre förankring av förslaget. En del av projektet sker i samarbete med FN:s barnfond (UNICEF). I och med att både Naturvårdsverket och UNICEF har bra utrustning och en vana att arbeta digitalt har detta gått bra.

7. Interna förutsättningar

Under 2020 har ca 45 experter på Naturvårdsverket medverkat i de olika samarbetsprojekten. Det är ungefär på samma nivå jämfört med tidigare år. Naturvårdsverkets egen personal utgör den viktigaste resursen i utvecklingssamarbetet. Naturvårdsverkets personal utgör också grunden i den helhetssyn på miljöstyrning och förvaltning som bildar vår myndighetsspecifika kompetens. Samtidigt samverkar Naturvårdsverket med många andra myndigheter och aktörer i genomförandet av miljöpolitiken och utvecklingssamarbetet. Myndigheter som Kemikalieinspektionen, SMHI, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges lantbruksuniversitet, med flera och aktörer som Svenska miljöinstitutet blir naturliga samarbetsparter också i det internationella arbetet. Naturvårdsverket har också ramavtal för konsultmedverkan inom en rad olika avtalsområden.

Naturvårdsverket arbetar fortsatt i enlighet med den antagna strategin för internationella samarbeten 2016–2020 som även inkluderar Agenda 2030. Den omfattar verkets bilaterala och multilaterala samarbeten och har följande mål:

- a) Naturvårdsverkets internationella samarbeten bidrar till vår vision och till att förbättra den svenska rådigheten vad gäller generationsmålet och uppfyllande av miljö kvalitetsmålen.
- b) Naturvårdsverkets internationella samarbeten bidrar till att utveckla effektiva miljöförvaltningar nationellt, regionalt och globalt.
- c) Naturvårdsverkets internationella samarbeten bidrar till både nationellt och internationellt miljöarbete för ömsesidig strategisk nytta som till exempel att åtaganden i internationella miljökonventioner kan uppfyllas.
- d) Naturvårdsverkets internationella samarbeten har en inriktning som motsvarar verkets unika kompetens och resurser.

Strategin beskriver vidare myndighetens unika kompetens i internationella samarbeten. Strategin anger att vår unika kompetens utgörs av vår roll och våra erfarenheter som central miljömyndighet. Detta omfattar en helhetssyn på styrning och förvaltning av miljöpolitiken, dels i bred bemärkelse och dels inom följande mer specifika områden; klimat och luft (särskilt rapporteringsfrågor), hållbar produktion och konsumtion (särskilt avfall, föroreningar och utsläpp), och uthållig användning av naturresurser (särskilt biologisk mångfald och ekosystemtjänster). Dessa områden ingår också i det övergripande konceptet grön ekonomi/tillväxt där de ekologiska och ekonomiska perspektiven kopplas samman.

Naturvårdsverkets interna riktlinjer för hur myndigheten bedriver internationella samarbeten finns sedan tidigare publicerade på myndighetens intranät.

8. Externa förutsättningar

Externa förutsättningar för Naturvårdsverkets medverkan i utvecklingsarbetet handlar dels om behov och efterfrågan från samarbetsländer och organisationer, dels styrning och finansiering som möjliggörs genom svensk bistånds- och miljöpolitik.

Behov och efterfrågan hänger nära samman med globala miljöutmaningar som påverkar utvecklingsländer och riskerar att förvärra fattigdomen. Att utveckla samarbetsländers institutionella kapacitet för att effektivt kunna hantera miljö och naturresurser betonas av såväl den svenska som den internationella biståndsagendan. Naturvårdsverkets samarbeten sker inom ramen för regeringens tematiska prioritering miljö och klimat. Det finns tydliga beröringspunkter även till demokrati och mänskliga rättigheter eftersom miljöstyrning och förvaltning också handlar om rättsstatens grundläggande principer för att främja öppenhet och deltagande.

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för hållbar utveckling, den så kallade Agenda 2030 (eller Sustainable Development Goals, SDG). För första gången har vi nu antagna globala mål som ska genomföras i FN:s samtliga medlemsländer oavsett ekonomiska förutsättningar. Hållbar utveckling handlar inte bara om en god miljö, utan växer fram i samspelet mellan ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Det kan till exempel betyda att ekonomisk tillväxt inte får ske till priset av ett segregerat och ojämlikt samhälle och en förstörd miljö. För Sveriges del kommer genomförandet av de globala målen innebära en del utmaningar, både inom miljö- och klimatområdet och inom andra samhällsområden. En del utmaningar känner vi igen från arbetet att genomföra de nationella miljömålen som i många fall speglar de globala utmaningarna.

9. Utblick för 2021

Naturvårdsverket bedömer att efterfrågan på internationellt miljösamarbete med Sverige är fortsatt stor. Eftersom miljöproblem är gränsöverskridande behöver en stor del av arbetet ske i samverkan med andra länder. Naturvårdsverket eftersträvar en portfölj med geografisk spridning och en övergripande inriktning mot miljöförvaltning inom verkets kompetensområden. De två globala program som Naturvårdsverket hanterar ger goda förutsättningar att utveckla våra arbetssätt för att facilitera lärande mellan länder. De bilaterala och multilaterala samarbetena som pågick under 2020 fortsätter under 2021, bortsett från det bilaterala samarbetet med Albanien som avslutas i april 2021.

Dessutom pågår utvecklingsinsatser för regionala insatser på Västra Balkan samt en eventuell förlängning av nuvarande programperiod för Nordmakedonien till 2022. Naturvårdsverket kommer under året även se över möjligheterna att ansöka om en ny programperiod från 2023 i Nordmakedonien. Dessutom utvecklas en ansökan för bilateralt samarbete med Zambia inom gruvsektorn.

Arbetet under 2021 förväntas fortsatt präglas av coronapandemins effekter. Effekten på utvecklingen i länderna såväl som på möjligheten att resa förväntas kvarstå. Naturvårdsverket kommer att arbeta för att ta tillvarata de positiva effekterna av resfria arbetsmetoder och även bidra till att det integreras som en del av kapacitetsutvecklingen med våra samarbetsparter. I den mån coronapandemin avtar finns en möjlighet att verka för en grön återhämtning efter pandemin. På samma sätt som Naturvårdsverket i sitt nationella uppdrag verkar för att miljö- och klimataspekter får en central roll i samhällsutvecklingen, kan vi i våra insatser bidra till dialog med våra samarbetsparter för att stödja dem i arbetet med grön återhämtning. Vi förutser dock fortsatt risker med att miljöfrågan nedprioriteras och kommer att lägga stor vikt vid ett förändringsbenäget arbetssätt och insikt i samarbetsländernas utmaningar för att säkerställa befolkningens försörjningsmöjligheter, vilket diskuteras närmare under stycket nedan om utmaningar.

En lärdom från samarbetet med FN:s miljöprogram UNEP kring FN:s interna miljöarbete är att det finns synergier att hämta genom en närmare samordning med annat svenskt offentligt stöd till FN:s miljöarbete. Naturvårdsverket avser under 2021 presentera den studie av statusen på FN:s interna miljöarbete, som tagits fram för Sida och delar av Regeringskansliet och fortsätta diskussionen om synergier med berörda aktörer.

Naturvårdsverket i samarbete med andra myndigheter är gärna med och bidrar till att utveckla olika former för strategiska diskussioner med Sida i syfte att bättre inkludera miljö- och klimatfrågor i olika insatser. Naturvårdsverket deltar aktivt i GD-forum för Agenda 2030 och är även med i den s.k. lilla GD-gruppen som är med och utvecklar verksamheten. Verket finns också representerat i den operativa arbetsgrupp som är knutet till lilla GD-gruppen.

9.1. Utmaningar för 2021

Den internationella arenan samt miljöproblemen vi bidrar till att lösa är inte sällan av komplex karaktär. Läget förändras ständigt, både globalt och nationellt. Förändringar i länderna vi verkar i kan ha stor inverkan på våra samarbetsprojekt, exempelvis genom coronapandemin, politiska svängningar

eller prioriteringsskiftningar. Även faktorer som finansiering till Naturvårdsverket, styrning utifrån politiken och övergången till ett digitalt arbetssätt i och med coronapandemin har bidragit till förändringar. Det krävs en flexibilitet och ett adaptivt arbetssätt utifrån ett systemperspektiv och inte minst en välarbetad riskhantering inom varje projekt för att vi ska ha möjlighet att möta ständiga förändringar internt och externt. Naturvårdsverket arbetar för att tillvarata dessa perspektiv i varje del av våra samarbetsprojekt – i designfasen, genomförandefasen och uppföljningsfasen.

Vidare har vi identifierat följande utmaningar som vi kommer fokusera på under 2021 och kommande år. Vi behöver omfördela vår tid för att lägga mer fokus på uppföljning av projekten. På så vis kan vi få en klarare bild av vilka angreppssätt som är mer och mindre effektiva på en övergripande nivå. Vi behöver också se till att vi har rätt kompetens för att lösa våra uppgifter, vilket kan uppnås genom kapacitetsutveckling och effektiv intern kommunikation. Vidare behöver vi arbeta för att ytterligare relatera till miljömålen och Agenda 2030 i vårt arbete. Dessa utmaningar är integrerade i planerna för kompetensutveckling och bemanning, i synnerhet på internationella enheten som har ett samordnande ansvar för landkontext och projektutveckling i de internationella samarbetena.

Ett fortsatt arbete för att anpassa oss till situationen som coronapandemin medfört är viktigt för att vi ska fortsätta nå uppsatta mål - allt från en effektiv IT-organisation till hur vi på bästa sätt kan bedriva internationellt samarbete i en digital värld. Exempelvis behöver vi tillgång till internationellt gångbara plattformar eller utrymmen för dialog och videokonferenstjänster. Vi behöver även utveckla förhållningssätten kring IT-säkerhet. En utmaning är att finna en balans som tillgodoser både säkerhetskrav och det praktiska genomförandet.

10. Resultat av övrigt internationellt samarbete 2020

Sida har önskat att Naturvårdsverket även redovisar resultat från projekt som har andra finansieringskällor än just Sida. Följande rubriker avser Naturvårdsverkets samarbetsprojekt finansierade av Miljödepartementet genom anslag 1:13 för internationellt miljösamarbete, EU och Naturvårdsverkets förvaltningsanslag.

10.1. Naturvårdsverkets bidrag till Sveriges politik för global utveckling

Målet med Naturvårdsverkets internationella utvecklingssamarbete är att bidra till minskad fattigdom, ökad demokratisering och en hållbar utveckling i andra länder. Biståndet syftar till att stimulera en långsiktig utveckling som ökar människors möjlighet att försörja sig. Utvecklingssamarbetet bygger på Sveriges politik för global utveckling (PGU) och strategier beslutade av regeringen. PGU handlar om att alla politikområden ska dra åt samma håll med målet om en rättvis och global hållbar utveckling. Inom miljöområdet innefattar PGU att Sverige ska arbeta för att minska klimatförändringarna, stödja insatser för uthållig användning av naturresurser, integrera ekosystemtjänster i samarbetsstrategierna för olika länder och agera för hållbar konsumtion och produktion.

Naturvårdsverket har under året bidragit till PGU på flera sätt. Förutom det Sida-finansierade utvecklingssamarbetet har Naturvårdsverket bidragit till PGU inom ramen för miljöpolitiken, finansierat av Miljödepartementet och Naturvårdsverkets förvaltningsanslag. Naturvårdsverket bidrar med underlag och expertkunskap för att utveckla det internationella miljöarbetet. Vi har i samverkan med Miljödepartementet och Sida valt att fokusera på samarbeten som är viktiga för svenskt och globalt miljöarbete. På regional nivå bidrar vi till samarbeten inom till exempel norden, Arktis och Barentsregionen och på global nivå till miljöarbetet inom till exempel Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), FN:s miljöprogram (UNEP) och FN:s utvecklingsprogram (UNDP).

10.2. Långsiktigt miljö- och klimatsamarbete med strategiskt viktiga länder

Anslaget för internationellt miljösamarbete med anslagsposten för bilateralt samarbete (anslag 1:13, ap. 1) ger goda möjligheter för Havs- och vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och SMHI att samarbeta med länder och regioner med strategisk betydelse för den globala miljön.

Dagens miljöutmaningar är till stora delar gränsöverskridande och kan inte enbart lösas inom Sveriges gränser. De stora ekonomierna Brasilien, Ryssland, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika (BRIICS) har exempelvis omfattande tillverkningsindustrier som levererar produkter till såväl en inhemsk som global marknad. Dessa befolkningsrika länder har stor påverkan på den globala resursanvändningen och miljöprestandan och är därför viktiga aktörer för globalt miljö- och klimatsamarbete.

Att utveckla relationer med strategiska samarbetsländer är dessutom positivt ur närings-, export- utrikes- och säkerhetspolitiska aspekter. Samarbetena bidrar även till att genomföra den feministiska utrikespolitiken genom att inkludera aktiviteter med kopplingar mellan jämlikhet, mänskliga rättigheter och miljö.

Genomförandet av Agenda 2030, internationella miljökonventioner och flera miljökvalitetsmål kräver internationellt samarbete, inte minst bilaterala samarbeten med BRIICS-länderna. För att nå resultat genom bilaterala internationella samarbeten behövs långsiktiga insatser eftersom samarbetena baseras på långvariga processer och förtroenden. Anslaget uppgick under 2020 till 29,4 miljoner kronor, med en extra tilldelning om 5 miljoner som särskilt användes till globalt arbete med kemikalier och avfall.

Inom ramen för anslag 1:13 arbetade Naturvårdsverket under 2020 i bilaterala projekt i Brasilien, Indien, Kina, Ryssland, Sydafrika och USA, och i multilaterala projekt med Arktiska rådet, Barentsrådet och Nordiska ministerrådet. Dessa samarbetsprojekt beskrivs mer i detalj i avsnitt nedan.

10.3. Brasilien

Naturvårdsverket har tillsammans med brasilianska myndigheter och institutioner på såväl federal, regional och lokal nivå samt med svenska samarbetspartners genomfört insatser kring förebyggande av matavfall, kommunal avfallsplanering och insatser för att motverka marin nedskräpning. Planerade insatser för att genomföra ett antal plockanalyser, i syfte att skapa förbättrad statistik i hela livsmedelskedjan, har på grund av coronapandemin tyvärr fått skjutas på framtiden. I stället har vi bidragit till att ta fram en guide på portugisiska om hur man genomför en plockanalys, där svensk och brasiliansk metodik kombineras. Under november månad genomfördes också ett webinarium om förebyggande av matavfall, med mer än 100 registrerade deltagare, där svenska och brasilianska erfarenheter presenterades. Naturvårdsverket har bidragit till att starta upp ännu en utbildning i kommunal avfallsplanering för tjänstemän från 15 brasilianska kommuner. Den första av tre workshoppar hölls på plats i Sao Paolo med svenskt deltagande digitalt. Ett viktigt moment i utbildningen är att deltagarna utrustas med verktyg för att kunna vidareförmedla sina kunskaper i sina respektive nätverk. Den utbildning som genomfördes 2019 har lett till att mer än 400 kommuner tagit del av utbildningen genom denna metodik. För att minska förekomsten av plaster i hav och natur fortsatte även Naturvårdsverket med ett pilotprojekt i samarbete med Santos kommun, där vi bidragit med att kartlägga avfallsströmmarna och ta fram en handlingsplan för genomförandet. Under året skalades arbetet upp på nationell nivå och erfarenheterna delades med ytterligare åtta kustkommuner i Brasilien. Naturvårdsverket har sedan 2013 samarbetat med den brasilianska miljömyndigheten och andra aktörer i landet.

10.4. Indien

För att öka kompetensen hos miljötjänstemän på delstatsnivå i Indien samarbetar Naturvårdsverket med miljöorganisationen Centre for Science and Environment (CSE) som bland annat bedriver nationella utbildningsprogram för målgruppen. Under året har Naturvårdsverket bidragit till att förbättra indiska miljötjänstemäns kunskaper om luftkvalitet i städer och miljökonsekvensbeskrivningar genom tre kurser. En oberoende utvärdering av utbildningsverksamheten under 2012–2018 har visat att lärdomarna från programmen i många fall konkret har kunnat användas i miljöarbetet. Exempelvis uppger tjänstemännen att de har kunnat förbättra sina rutiner vid tillsyn av miljöfarlig verksamhet samt bättre har kunnat ta fram och genomföra

aktionsplaner. Många har också spridit sina lärdomar vidare till chefer och medarbetare.

10.5. Kina

Kina är idag det land i världen som släpper ut mest växthusgaser och landets nya klimatmål om klimatneutralitet år 2060 skickar en tydlig signal om att landets ekonomi behöver ställa om till fossilfritt. Ett samförståndsavtal mellan Kina och Naturvårdsverket undertecknades 2012. Under året fortsatte Naturvårdsverket att föra dialog med bland annat klimatcentret under det kinesiska miljöministeriet om prissättning av utsläpp och handel med utsläppsrätter, för att skapa incitament för industriell omställning. Naturvårdsverket bidrog till en fortsatt aktiv svensk medverkan på miljørådet i China Council for International Cooperation on Environment and Development (CCICED). Vi deltog i en av miljørådets arbetsgrupper som studerade hur Kina kan avancera sitt arbete med hållbar konsumtion och produktion där även Stockholm Environment Institute och svenska ambassaden medverkade. Gruppens arbete och dess policyrekommendationer till den kinesiska regeringen mottogs väl och utgjorde en viktig del i miljørådets samlade inspel till Kinas nya femårsplan för landets ekonomiska och sociala utveckling. Naturvårdsverket gav ett finansiellt stöd till ett samarbetsprojekt mellan Sverige och Kina som handlar om att förebygga och minska utsläpp av mikroplast till kinesiska hav från textilindustrier och vattenreningsverk. Projektet leds av Svenska Miljöinstitutet (IVL) i samarbete med flera kinesiska organisationer.

10.6. Ryssland

Under året har fokus för det ryska samarbetet, som från anslag 1:13 pågått sedan 2008, främst legat på att vidareutveckla och fördjupa arbetet och partnerskapen inom avfallshantering, klimat och luft och integrerade miljötillstånd baserade på bästa tillgängliga teknik (BAT). Samarbetet för avfallsminskande strategier med de två ryska länen Nizjnij Novgorod och Volgograd har inriktats på hantering av farligt kommunalt avfall och organisatoriska och finansiella upplägg av producentansvar. Inom klimat och luft har en reviderad projektplan tagits fram tillsammans med IVL för att genom kunskapsutbyte mellan Sverige och Ryssland bättre genomföra inventeringen av utsläppen av luftburna partiklar (PM 2,5) och sot. Målet är att länderna bland annat ska uppnå mer tillförlitliga emissionsdata till beräkningsmodeller och till rapportering av data till FN:s luftvårdskonvention. Vidare har en satsning genomförts för att etablera ett luft- och klimatsamarbete med de ryska städerna Lipetsk och Krasnoyarsk, två av de tolv städer som inom ramen för det nationella projektet ”ren luft” ålagts att reducera sina luftutsläpp med minst 22 procent till 2024. Avseende BAT har ytterligare rådgivnings- och informationsinsatser genomförts för att bistå det praktiska genomförandet av den reviderade lagen om integrerade miljötillstånd baserat på BAT.

10.7. Sydafrika

Under året har Naturvårdsverket fortsatt samarbetet med Sydafrikas miljödepartement med fokus på hushållens farliga avfall och därmed genomförandet av delmål 12:4 i Agenda 2030 om ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall. Vi har delat med oss av svenska erfarenheter inom avfallsområdet. Inom pilotprojektet med Buffalo City kommun har planeringen fortsatt för kick-off av insamling av farligt avfall från tre bostadsområden i East

London. Förberedande insatser har skett för framtagandet av Sydafrikas nationella strategi för farligt avfall från hushållen. Kommissionen mellan Sverige och Sydafrika (BNC) beslutade om ett samarbetsavtal på miljöområdet i december 2020.

10.8. Ungern

Sedan slutet av 2019 samarbetar Naturvårdsverket med Ungern i ett EU-finansierat projekt som syftar till att stärka landets kapacitet att implementera dess nationella klimatstrategi. Inom ramen för implementering av Ungerns klimatstrategi fokuserar projektet på dels metoder och arbetsätt för att följa upp och utvärdera klimatpolitiska styrmedel och åtgärder, dels att integrera klimataspekter i miljökonsekvensbeskrivningar. Under 2020 har projektet analyserat nuläget i Ungern gällande uppföljning av klimatrelaterade styrmedel och åtgärder och sammanställt erfarenheter från Sveriges och andra länders arbete med motsvarande klimatpolitiska ramverk. Relevanta klimatanpassningsåtgärder har sammanställts och ett vägledningsmaterial tagits fram om hur klimat kan integreras i miljökonsekvensbeskrivningar. Dessa aktiviteter förväntas bidra till att tjänstepersoner i Ungern har kapacitet att på ett mer enhetligt sätt integrera klimataspekter i miljöbedömningar. Vidare bidrar projektet med för Ungern relevant kunskap kopplat till att på sikt ta fram ett övergripande system för uppföljning av klimatstyrmedel och åtgärder. Projektet avslutas under 2021.

10.9. USA

Samarbetet med Kalifornien, USA inleddes i samband med att Miljödepartementet skrev ett samarbetsavtal med Kalifornien 2017. Samarbetet fokuserar på ett transporteffektivt samhälle och handel med utsläppsrätter. Både vad gäller utsläppshandel och transportstyrmedel är samarbetet med Kalifornien av stort intresse för Naturvårdsverkets eget arbete med regelutveckling. Efter några inledande aktiviteter fick samarbetet om utsläppshandel ett uppehåll. Under 2020 återupptogs diskussioner mellan Naturvårdsverket och dess samarbetspartner i Kalifornien, och parterna har identifierat några konkreta tematiska områden för utbyten framöver. Utbytena kommer att starta våren 2021. En kartlägningsstudie om likheter och skillnader mellan Sverige och Kalifornien kring ekonomiska, administrativa och informativa styrmedel för ett mer transporteffektivt samhälle har finansierats av Naturvårdsverket och tagits fram och färdigställt av Lunds universitet och K2, The Swedish Knowledge Centre for Public Transport i december 2020. Vidare har Naturvårdsverket under året återetablerat kontakten med California Air Resources Board i Kalifornien med fokus på handel med utsläppsrätter och inlett förberedelser av gemensamma aktiviteter för 2021. Kontakt har även tagits med Sveriges ambassad genom Miljödepartementet för att återetablera dialogen med Governor's Office of Planning and Research inom området transporteffektivt samhälle.

10.10. Arktiska rådet

Naturvårdsverket har representerat Sverige i tre arbetsgrupper samt bidragit med underlag och ståndpunkter kring miljön i Arktis, bland annat vad gäller klimat, biologisk mångfald och miljögifter. Inom arbetsgruppen för åtgärdsprogram mot föroreningar (ACAP) har vi gett stöd till utvecklingen och genomförandet av pilotprojekt för att minska utsläpp av långlivade organiska föroreningar, kvicksilver och kortlivade klimatgaser. Tillika har stöd getts för att stärka

avfallshanteringen hos samer på Kolahalvön samt för att förbättra urfolkens åtgärdsprogram mot miljögifter. Arbetsgruppen för miljöövervakning och utvärdering (AMAP) producerar miljöutvärderingar som behövs för förståelsen av fysikaliska och ekologiska system i Arktis och formulerar policyrelevanta rekommendationer. Naturvårdsverket har bidragit till kunskapsuppbyggnaden vad gäller bland annat klimatförändringar och deras effekter, kortlivade klimatpåverkande ämnen, plastföroreningar, människors hälsa, kvicksilver och organiska miljögifter. Inom arbetsgruppen för biologisk mångfald (CAFF) har Naturvårdsverket under året bland annat bidragit till kunskapsuppbyggnad och skydd av våtmarker och arktiska flyttfåglar, liksom till det cirkumpolära övervakningsprogrammet och samarbetet med gruvindustrin gällande sektorsintegreringen av biologisk mångfald. Sverige är genom Naturvårdsverket ordförande i CAFF under 2019-2021. Dessutom deltar Naturvårdsverket i expertgruppen för sot och metan (EGBCM) som stöd till Miljödepartementet, och leder delar av arbetet.

10.11. Barentsrådets miljöarbetsgrupp

I februari 2020 lämnade Sverige över ordföranderollen för Barentsrådets miljöarbetsgrupp (BEAC WGE) till Finland och Naturvårdsverket har sedan dess haft en viktig stödjande funktion under Finlands ledning. Huvuddelen av arbetet utförs i de två undergrupperna för Natur och Vatten (SNW) och Hotspotavveckling (SHE). På det gröna området i SNW-gruppen har arbetet fortskridit med hållbar turism, vattendragsrestaurering, biologisk mångfald och klimat, där en reviderad klimatplan för Barentsrådets arbetsgrupper håller på att tas fram. I samband med överlämnandet av ordförandeskapet till Finland avvecklades fyra hotspots, eller särskilt svåra föroreningskällor, från Barentsrådets hotspotlista. Två av hotspotarna – ett pappersbruk och ett avloppsreningsverk – avvecklades dessutom via en dubbel pilotprocess där anläggningarna dels genomgick SHE:s avvecklingsprocedur och dessutom blev två av de första anläggningarna i Ryssland som erhöll ett miljöprövningstillstånd enligt landets nyligen införda reform om integrerade miljötillstånd baserade på Bästa Tillgängliga Teknik (BAT). Under året har fortsatta ansträngningar gjorts för att stödja och utveckla de tematiska expertgrupper som bildades under det svenska ordförandeskapet. Syftet är att ge stöd och rådgivning samt genomföra miljörapportsgranskningar kopplade till hotspotsarbetet. I de tematiska expertgrupperna arbetar oberoende experter från alla fyra Barentsländer inom en rad olika områden såsom inom gruvnäring, avfallsfrågor och vattenrening.

10.12. Nordiska ministerrådet

Naturvårdsverket har under 2020 medverkat i 19 olika arbets-, expert- och projektgrupper samt utskott inom Nordiska ministerrådets miljö- och klimatsamarbete. Dessa bidrar ytterst till att genomföra det nordiska samarbetsprogrammet för miljö och klimat samt rådets Vision 2030. Bland annat är vi tillsammans med Riksantikvarieämbetet under 2020–2021 ordförande i arbetsgruppen för biologisk mångfald (NBM) där fokusområden varit biodiversitet, kulturmiljö och kulturlandskap och klimatarbete. Genom medverkan i arbetsgruppen för cirkulär ekonomi (NCE) har Naturvårdsverket bidragit till att främja övergången till en cirkulär ekonomi i Norden – lokalt, nationellt och regionalt. Naturvårdsverket har varit med i en projektgrupp om så kallade naturbaserade lösningar med syfte att adressera de kombinerade

utmaningarna med klimatförändringar samt förlusten av biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

10.13. FN:s ekonomiska kommission för Europa (UNECE)

Naturvårdsverket representerar Sverige i UNECE:s miljökommitté. Under 2020 fortsatte kommittén planeringen av den nionde ministerkonferensen ”Environment for Europe” (EfE), som kommer att hållas i Nicosia, Cypern, i oktober 2022. Under året har vi bland annat bidragit med synpunkter på konferensens två teman om grön infrastruktur och cirkulär ekonomi kopplat till hållbar turism samt förmedlat nationellt underlag till etablerandet av ett miljödatasystem (Shared Environmental Information System, SEIS).

10.14. Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD)

Naturvårdsverket har under året bidragit till genomförandet av miljökommitténs arbetsprogram inom OECD genom att samordna svenska myndigheter och driva arbetet framåt i tio arbetsgrupper. Vi har bland annat bidragit till att OECD:s arbete med plast intensifieras genom att bidra till en workshop med fokus på däck samt till att en Global Plastic Outlook to 2060 påbörjas. Vi har även bidragit till att OECD lägger mer tid på att göra samhällsekonomiska analyser på frågor förknippade med Arktis. Naturvårdsverket har även medverkat i förhandlingarna om genomförande av ändringar i Baselkonventionens bilagor om striktare regler för global handel med plastavfall i OECD-länderna (enligt beslut på Basel COP-14). Inom OECD-samarbetet har SCB med stöd av Naturvårdsverket tagit fram en rapport om metod för att räkna fossilbränslesubventioner. I juni 2020 lämnade Naturvårdsverket ett underlag till en Midterm Progress Report till Miljödepartementet. Rapporten följer upp 27 rekommendationer som OECD lämnade till Sverige 2014 och ska redovisas av Miljödepartementet på ett OECD möte 2021.

10.15. Internationella besök till Naturvårdsverket

På grund av coronapandemin ställdes de flesta studiebesök under 2020 in och vi tog endast emot tre studiebesök under året, i digital form. Istället har vi påbörjat utvecklingen av digitala studiebesök, som förväntas färdigställas under våren 2021. De digitala studiebesöken är inte endast en lösning under pandemin som omöjliggjort resande, men det möjliggör också att grupper som inte har möjlighet att besöka oss fysiskt, exempelvis på grund av geografiskt avstånd eller ekonomiska begränsningar, istället kan genomföra ett digitalt studiebesök. Digitala studiebesök leder också till minskat resande och därmed minskad miljöpåverkan. Det innebär också att verket har resurser att ta emot fler besök än tidigare, eftersom delar av de digitala studiebesöken är förinspelade och därmed kräver mindre resurser från Naturvårdsverkets personal.

Naturvårdsverket kommer vid färdigställandet av digitala studiebesök, precis som tidigare år, välkomna studiebesök från myndigheter, forskare och studenter i Sverige och från andra länder, både fysiskt och digitalt.